

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ
IV Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2020 року)

У двох частинах

Частина 1

Суми
Сумський державний університет
2020

3. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 17. Ст. 121.

4. Судаков В. Розв'язання колізій щодо виникнення виключних майнових прав на об'єкт авторського права, який створено на замовлення роботодавця (службовий твір). *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2019. № 5. С. 30–38.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ АВТОРСЬКОГО ТА СУМІЖНИХ ПРАВ

Скидан М. С.

*Магістрант 1 року навчання ННІ права
Сумського державного університету*

Янішевська К. Д.

*к. ю. н., доцент, старший викладач кафедри КПДС ННІ права
Сумського державного університету*

Процес інтеграції нашої держави в європейський простір віднесено до пріоритетних національних інтересів. Проте, як відомо, таке членство потребує відповідності певним критеріям. Так, у країнах Європейського союзу є пріоритетом посилення кримінально-правового захисту прав інтелектуальної власності. Внаслідок цього Україна намагається належним чином забезпечити охорону та захист прав інтелектуальної власності, зокрема, авторського права та суміжних прав, адже забезпечення належного рівня охорони та захисту інтелектуальної власності є необхідною умовою членства нашої країни в Європейському союзі.

До того ж, статистичні дані Генеральної прокуратури України про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування за 2019 рік свідчать, що правопорушень, кримінальна відповідальність за які передбачена ст. 176 КК України, було обліковано 147, кількість вручених повідомлень про підозру – 68, а направлено до суду з обвинувальним актом 66 [1].

Проаналізувавши ці показники, можна говорити про те, що злочинність у сфері авторського права є латентною, адже у нашому суспільстві дуже часто можна зустрітися з порушеннями авторського права чи суміжних прав, особливо, такі порушення відбуваються з використанням мережі інтернет. Саме це змушує науковців знову і знову повертатися до проблем кримінально-правового захисту авторського та суміжних прав.

Так, О. Штефан виділяє дві основні форми захисту авторських прав:

а) юрисдикційну, тобто забезпечену за допомогою державних органів, у тому числі судів (остання поділяється, відповідно, на сферу кримінального та цивільного

судочинства й провадження у справах про адміністративні правопорушення у сфері авторських прав);

б) неюрисдикційну, що охоплює собою дії громадян і організацій із захисту авторських прав, здійснювані ними самостійно, без звернення до державних або інших компетентних органів [2, с. 12].

Найбільш практичне значення мають, звичайно, юрисдикційні форми захисту. До того ж стаття 51 Закону України «Про авторське право і суміжні права» передбачає, що захист особистих немайнових і майнових прав суб'єктів авторського права і (або) суміжних прав здійснюється в порядку, встановленому адміністративним, цивільним і кримінальним законодавством [3].

Юрисдикційна форма захисту права інтелектуальної власності здійснюється окремими цивільно-правовим, кримінально-правовим і адміністративно-правовим способами.

Проблемами кримінально-правової охорони прав інтелектуальної власності на міжнародно-правовому рівні регулює угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (угода TRIPS) – один із основних документів світової організації торгівлі (СОТ), членом якої є також Україна.

Кримінально-правовому способу захисту права інтелектуальної власності український законодавець присвячує ст.ст. 176, 177 Кримінального кодексу України.

Зокрема ст. 176 КК України присвячена захисту авторського права. Згідно з цією статтею кримінально переслідуваними діяннями у цій сфері є: незаконне відтворення, розповсюдження творів науки, літератури і мистецтва, комп'ютерних програм і баз даних, а так само незаконне відтворення, розповсюдження виконань, фонограм, відеограм і програм мовлення, їх незаконне тиражування та розповсюдження на аудіо- та відеокасетах, дискетах, інших носіях інформації, камкординг, кардшейрінг або інше умисне порушення авторського права і суміжних прав, а також фінансування таких дій, якщо це завдало матеріальної шкоди у значному розмірі [4].

У ч. 2 ст. 176 КК передбачена відповідальність за ті самі дії, якщо вони вчинені повторно, або за попередньою змовою групою осіб, або завдали матеріальної шкоди у великому розмірі.

У ч. 3 ст. 176 КК визначено відповідальність за дії, передбачені ч. 1 або 2 цієї статті, вчинені службовою особою з використанням службового становища або організованою групою, або якщо вони завдали матеріальної шкоди в особливо великому розмірі.

Суспільна небезпечність злочину, передбаченого в ст. 176 КК України, полягає у

заподіянні шкоди суспільним відносинам, які пов'язані з використанням авторського права [5].

До основних проблемних питань кримінальної відповідальності за порушення авторського права чи суміжних прав можна віднести те, що вказаний вид злочинів є латентним, так як власники особистих немайнових та майнових прав інтелектуальної власності не можуть достатньо контролювати межі порушення своїх прав і не звертаються до правоохоронних органів за захистом у випадку їх порушення.

Наступною проблемою є небажання судів розглядати даний вид правопорушень, внаслідок чого вони перекидають з одного до іншого справи з приводу конкретних вимог у галузі інтелектуальної власності, стверджуючи, що така справа їм не підсудна.

Ще одна підстава, яка ускладнює притягнення правопорушників до кримінальної відповідальності за порушення авторського права чи суміжних прав є недостатня практика слідчих та їх некомпетентність при розслідуванні вказаної категорії справ.

Таким чином, хоча кримінально-правова відповідальність є найефективнішим засобом державного захисту прав фізичних та юридичних осіб у сфері захисту авторського та суміжних прав, наразі перед державою стоїть завдання вирішити на законодавчому рівні ряд проблем, які б змогли підвищити авторитет України на міжнародній арені у сфері протидії таким злочинам.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Генеральна прокуратура України (статистична інформація). URL: http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=112173&libid=100820&c=edit&_c=fo.
2. Штефан О. Дещо до питання про порушення у сфері авторського права. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2009. № 6. С. 3–13.
3. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-XII. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#n141>.
4. Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131.
5. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. Станом на 21 лютого 2019 р. / за заг. ред. М. В. Лошицького. Київ: Видавничий дім «Професіонал», 2020. 864 с.